

EVALUAREA AMENINȚĂRII REPREZENTATE DE INFRAȚIUNILE LEGATE DE PROPRIETATEA INTELECTUALĂ 2022

Martie 2022

REZUMAT

Evaluarea comună EUIPO-Europol privind amenințările este un raport strategic care informează factorii de decizie, practicienii, întreprinderile și publicul larg cu privire la amenințarea reprezentată de infracțiunile legate de proprietatea intelectuală (PI) cu care se confruntă Uniunea Europeană (UE).

Mărfurile contrafăcute și piratate în UE au o valoare estimată de până la 119 miliarde EUR, reprezentând până la 5,8 % din importuri (1). Numărul total de mărfuri contrafăcute depistate de autoritățile vamale, la frontiera UE și pe piața internă, a scăzut din 2019. Aproximativ 66 de milioane de articole au fost reținute în 2020, față de 76 de milioane în 2019. Criza provocată de pandemia de COVID 19 a influențat rezultatele confiscării în 2020, cu reducerea schimburilor comerciale în primele luni ale pandemiei, cu mai puține mărfuri care au traversat frontierele și cu dificultățile suplimentare cu care s-au confruntat autoritățile de aplicare a legii în ceea ce privește aplicarea controalelor obișnuite.

Pandemia de COVID 19 a oferit, de asemenea, un impuls economiei infracționale. Infracțiunile legate de PI, cum ar fi producția și distribuția de mărfuri contrafăcute, au crescut brusc în această perioadă.

Falsificatorii folosesc adesea rute comerciale complexe pentru a-și transporta mărfurile din țara de producție către piețele de destinație. Deși produsele contrafăcute sunt expediate pe scară largă către UE în vrac prin transportul de mărfuri, în ultimii ani s-a înregistrat o creștere puternică a utilizării serviciilor de transport expres, în special prin intermediul coletelor mici. Această creștere notabilă este legată de creșterea piețelor online.

Rețelele infracționale care organizează importul de produse contrafăcute în UE își au sediul în principal în afara UE, unde se realizează cea mai mare parte a producției de produse contrafăcute. Rețelele infracționale cu sediul în UE sunt responsabile pentru distribuirea acestor mărfuri contrafăcute importate și, în unele cazuri, pentru exploatarea instalațiilor de asamblare a produselor semifinite.

Creșterea importurilor de ambalaje contrafăcute și de produse semifinite în UE indică în mod clar prezența unor instalații de producție ilegale pe teritoriul UE. Locuri de producție au fost descoperite în multe state membre și includ laboratoare de producție a produselor farmaceutice contrafăcute, fabrici de etichetare a articolelor de îmbrăcăminte și a produselor de lux contrafăcute, instalații de producție și reambalare a pesticidelor și țigaretelor ilicite, fabrici de reumplere a sticlelor goale atât autentice cât și falsificate cu băuturi alcoolice și fabrici clandestine de reambalare a parfumurilor contrafăcute.

La fel ca multe alte activități infracționale, în prezent, contrafacerea se bazează în mare măsură pe domeniul digital pentru a procura componente și a distribui produse (atât materiale, cât și imateriale) consumatorilor prin intermediul platformelor online, al platformelor de comunicare socială și al serviciilor de mesagerie instantanee.

Infractorii se bazează pe documente frauduloase pentru a importa și transporta mărfuri ilegale. Utilizarea abuzivă a structurilor comerciale legale, cum ar fi canalele de vânzare cu amănuntul, pentru a facilita circulația mărfurilor și pentru a spăla profiturile ilegale, face parte integrantă din comerțul cu mărfuri contrafăcute.

Produsele de lux, precum și o gamă largă de bunuri de larg consum, sunt din ce în ce mai vizate de falsificatori.

Îmbrăcămintea, accesoriile și produsele de lux rămân printre cele mai populare categorii de produse care fac obiectul contrafacerii. Astfel de articole contrafăcute sunt încă vândute în mod obișnuit pe piețele fizice și în magazine.

Dispozitivele electronice/electrice, telefoanele mobile și componentele sunt din ce în ce mai afectate de încălcări ale drepturilor de proprietate intelectuală. Unele dintre cele mai solicitate produse electronice sunt expuse riscului de a fi contrafăcute și promovate pe piețele online, chiar înainte ca produsele originale să fie disponibile pentru vânzare. Falsificatorii pot încerca să exploateze penuria tot mai mare de cipuri semiconductoare la nivel mondial prin introducerea pe piață a unor semiconductori contrafăcuți, cum ar fi diodele.

Alimentele și băuturile sunt populare printre falsificatori, acestea reprezentând o amenințare gravă pentru consumatori. Producția de produse alimentare ilicite, în special de băuturi, este din ce în ce mai profesionistă și mai sofisticată. Unii falsificatori aplică un model de afaceri de la un capăt la altul, care acoperă întregul lanț de aprovizionare și distribuție. Infractorii falsifică sau manipulează toate tipurile de produse alimentare și induc în eroare consumatorii modificând etichetele, procesele de fabricație, declarând în mod fraudulos originile geografice și/sau înlocuind produsele.

Parfumurile și produsele cosmetice contrafăcute sunt depistate în UE, atât ca produse gata de utilizare, cât și sub formă de componente ale produselor, care sunt utilizate pentru a crea produsele finale contrafăcute în laboratoare ilegale din UE. Falsificatorii continuă să producă bunuri de larg consum, inclusiv șampon, pastă de dinți, produse cosmetice și detergenți. Creșterea vânzărilor online de mărfuri contrafăcute reprezintă o tendință continuă.

Pesticidele elimină organismele dăunătoare din sau de pe plante. Comerțul cu pesticide ilicite rămâne o infracțiune cu risc scăzut și profit ridicat pentru infractori, fiind susținut de o cerere mare de produse ilicite și de un regim care impune doar sancțiuni reduse infractorilor. Acest comerț generează profituri substanțiale cu investiții inițiale mici.

Produsele farmaceutice contrafăcute provin în continuare în mare parte din afara UE, deși pot fi produse și în laboratoare ilegale din UE. Distribuția de produse farmaceutice contrafăcute s-a mutat aproape în întregime de pe piețele fizice în cele online, inclusiv platformele dedicate, cum ar fi farmaciile online, și platformele de comunicare socială utilizate pe scară largă. Grupurile infracționale falsifică o gamă din ce în ce mai largă de medicamente. Infractorii continuă să profite de oportunitățile care apar ca urmare a pandemiei de COVID 19.

Pirateria este, în prezent, aproape exclusiv o infracțiune informatică. Preferințele de consum ale consumatorilor în materie de mass-media s-au îndreptat către serviciile de streaming pentru accesarea conținutului digital prin intermediul unei game variate de aplicații și

platforme. Infractorii implicați sunt pregătiți să utilizeze contramăsuri tehnice avansate. În unele cazuri, pirateria de conținut digital este legată de alte activități de criminalitate informatică, cum ar fi cryptojacking sau distribuirea de programe malware.

Produsele din tutun se numără printre mărfurile contrafăcute care sunt raportate cel mai frecvent. Rețelele infracționale au reușit să mențină un model de afaceri infracțional, construind instalații de producție moderne și profesioniști mai aproape de piețele lor de destinație. Deși consumul de tutun în UE a scăzut în ultimii ani, cota de piață a produselor din tutun ilicite consumate rămâne ridicată.

Jucăriile care încalcă drepturile de proprietate intelectuală sunt frecvent depistate și confiscate atât în interiorul UE, cât și la intrarea în UE. Acestea nu respectă normele de sănătate și siguranță și expun copiii la riscuri grave în ceea ce privește siguranța. De regulă, autoritățile observă o creștere a numărului de confiscări în perioadele premergătoare sezoanelor de sărbători și în timpul acestora.

Infrațiunile legate de proprietatea intelectuală au consecințe economice considerabile, atât pentru sectorul public, cât și pentru cel privat. În plus, mărfurile contrafăcute pot avea un impact grav asupra sănătății și siguranței consumatorilor, precum și consecințe negative asupra mediului.

PRINCIPALELE EVOLUȚII

- Infrațiunile legate de proprietatea intelectuală continuă să reprezinte o amenințare substanțială la adresa sănătății și siguranței consumatorilor. În plus, acestea au un impact negativ asupra economiei UE, cu mărfuri contrafăcute și piratate în valoare de 119 miliarde EUR care au fost importate în UE în 2019, reprezentând până la 5,8 % din importurile UE. Acest lucru este deosebit de îngrijorător, având în vedere că UE se străduiește să facă tranziția către o redresare economică post-pandemie.
- Deși majoritatea mărfurilor contrafăcute distribuite în UE sunt produse în afara UE, există indicii că producția de mărfuri contrafăcute și neconforme se realizează din ce în ce mai mult în interiorul UE. Confiscarea frecventă a ambalajelor contrafăcute și a produselor semifinite la intrarea în UE indică în mod clar prezența unor unități de producție pe teritoriul UE – unele pentru asamblare parțială, iar altele pentru cicluri complete de producție.
- Pandemia de COVID 19 a prezentat noi oportunități de afaceri pentru distribuția de mărfuri contrafăcute și neconforme. Rețelele infracționale implicate în infracțiuni legate de proprietatea intelectuală și-au adaptat foarte ușor modelul de afaceri prin reorientarea produselor și marketing.
- La fel ca multe alte activități infracționale, contrafacerea se bazează în prezent în mare măsură pe domeniul digital pentru a procura componente și a distribui produse (atât materiale, cât și imateriale) consumatorilor prin intermediul platformelor online, al platformelor de comunicare socială și al serviciilor de mesagerie instantanee. Pandemia de COVID 19 a consolidat și mai mult această evoluție.
- Deși, în mare măsură, nu există suficiente informații cu privire la dimensiunea financiară a activităților economice bazate pe contrafacere din UE, există dovezi că falsificatorii își spală produsele provenite din săvârșirea de infracțiuni utilizând atât sisteme tradiționale, cât și

EUIPO
OFICIUL UNIUNII EUROPENE
PENTRU PROPRIETATE INTELECTUALĂ

EUROPOL

sisteme mai sofisticate care folosesc tehnologia, spălarea banilor bazată pe comerț și jurisdicțiile offshore.

- Se consideră că rețelele infracționale care organizează importul și distribuția de mărfuri contrafăcute în UE își au sediul în afara UE, unde se realizează cea mai mare parte a producției de mărfuri contrafăcute. Rețelele infracționale cu sediul în UE distribuie mărfuri contrafăcute importate și, în unele cazuri, exploatează instalații care assemblează produse semifinite.
- Îmbrăcămintea și accesoriile vestimentare sunt promovate prin intermediul vânzărilor prin streaming în direct, al materialelor video și al publicității sponsorizate pe platformele de socializare, care asaltează clienții cu oferte înșelătoare de reduceri sau de produse de marcă cu preț scăzut.
- Falsificatorii exploatează deficitul de aprovizionare cu cipuri semiconductoare la nivel mondial. Telefoanele mobile, accesoriile și componentele acestora se numără printre cele mai afectate produse de bază ca urmare a încălcării drepturilor de proprietate intelectuală în ceea ce privește desenele sau modelele industriale și mărcile.
- Producția de produse alimentare ilicite, în special de băuturi, este din ce în ce mai profesionistă și mai sofisticată. Unii falsificatori aplică un model de afaceri de la un capăt la altul, care acoperă întregul lanț de aprovizionare și distribuție. Încălcările indicațiilor geografice protejate acoperă o gamă largă de produse și continuă să fie raportate pe scară largă.
- Încălcările drepturilor de proprietate intelectuală legate de parfumuri și produse cosmetice se referă la producția de bunuri de larg consum: în principal, șampon, pastă de dinți, produse cosmetice și detergenți.
- Comerțul cu pesticide ilicite rămâne o infracțiune cu risc scăzut și profit ridicat pentru infractori, fiind susținut de cererea mare de produse ilicite și de sancțiunile reduse pentru infractori și generând profituri substanțiale cu investiții inițiale mici.
- În prezent, producția de produse farmaceutice ilicite se realizează frecvent în laboratoare ilegale din UE. Acestea sunt dificil de detectat și aprovizionează mai mulți distribuitori. Totuși, aceste produse continuă să provină în mare parte din afara UE.
- Site-urile care distribuie conținut audiovizual în mod ilegal sunt găzduite pe servere din Europa, Asia și Orientul Mijlociu. Infractorii implicați sunt pregătiți să utilizeze contramăsuri tehnice avansate. În unele cazuri, pirateria de conținut digital este legată de alte activități de criminalitate informatică, cum ar fi cryptojacking sau distribuirea de programe malware. Pirații exploatează noile tehnologii pentru a ascunde urmele digitale și utilizează servicii de proxy pentru a crea rețele de găzduire web rezistente. Prezența online în timpul pandemiei de COVID 19 a condus la o ofertă sporită de dispozitive de streaming de înaltă calitate și la o varietate de oferte de conținut ilicit.
- Rețelele infracționale implicate în producția ilicită pot menține un model de afaceri infracțional, construind instalații de producție moderne și profesioniste mai aproape de piețele de destinație.

IMPACTUL INFRAȚIUNILOR LEGATE DE PROPRIETATEA INTELECTUALĂ ÎN UE

Infrațiunile legate de proprietatea intelectuală au un impact negativ asupra economiei, mediului natural și sănătății și siguranței cetățenilor UE.

Un studiu recent realizat de EUIPO și OCDE a estimat că, în 2019, au fost importate în UE mărfuri contrafăcute și piratate în valoare de 119 miliarde EUR, reprezentând până la 5,8 % din importurile UE (2).

Majoritatea societăților ale căror drepturi de proprietate intelectuală sunt încălcate de falsificatori sunt situate în țări cu economii foarte inovatoare. Aproape 39 % din confiscările efectuate de autoritățile vamale în perioada 2017-2019 au vizat produse care încălcau drepturile de proprietate intelectuală ale unor titulari de drepturi din SUA, urmați imediat de titularii de drepturi din UE, respectiv din Franța (18 %), Germania (16 %) și Italia (9,8 %) (3).

Într-o serie de studii sectoriale, EUIPO a estimat că pierderile de vânzări s-au ridicat la peste 83 de miliarde EUR pe an, în perioada 2013-2017, ca urmare a contrafacerii. Acestea corespund unor pierderi estimate totalizând 15 miliarde EUR în ceea ce privește veniturile fiscale (4) și 671 000 de locuri de muncă.

Infrațiunile legate de proprietatea intelectuală aduc prejudicii reputației producătorilor legali, afectând în același timp producția echitabilă și denaturând concurența pe piață. În plus, anumite infrațiuni legate de proprietatea intelectuală, cum ar fi infrațiunile din domeniul farmaceutic, reduc fondurile disponibile pentru cercetare și inovare publică (5).

Infrațiunile legate de proprietatea intelectuală reprezintă o amenințare gravă la adresa sănătății și siguranței consumatorilor din UE, în special cele care implică medicamente, alimente și băuturi, produse cosmetice, produse electrocasnice și jucării contrafăcute și falsificate. Aceste categorii de produse au reprezentat peste 15 % din totalul articolelor confiscate la frontiera externă a UE (6).

Medicamentele și produsele sanitare contrafăcute pot afecta grav sănătatea consumatorilor. Acestea sunt adesea produse în condiții neigienice, de personal necalificat și pot conține niveluri ridicate de ingrediente toxice, ingrediente active greșite, cantități greșite sau chiar zero ingrediente active. Pandemia de COVID 19 a stimulat producția și comerțul cu anumite produse medicale și sanitare ilicite și falsificate (7) și a exacerbă și mai mult amenințarea reprezentată de infrațiunile legate de proprietatea intelectuală.

Contrafacerea alimentelor și a băuturilor reprezintă, de asemenea, o preocupare majoră. Produsele contrafăcute sunt, în cea mai mare parte, de calitate inferioară și pot conține materiale periculoase. Infraactorii falsifică o gamă largă de produse alimentare de lux și de larg

consum, cu condiția ca acestea să fie profitabile (8).

Jucăriile, dispozitivele electronice și piesele auto contrafăcute și falsificate reprezintă, de asemenea, amenințări la adresa sănătății și siguranței oamenilor. Jucăriile falsificate nu fac obiectul testelor riguroase de siguranță impuse de lege și nu au avertismente sau recomandări înscrise pe ambalaj. Produsele electronice ilicite, cum ar fi decodoarele, riscă să se supraîncălzească și să sufere defecțiuni electrice. Neregulile, cum ar fi prizele de slabă calitate, pot provoca incendii.

Pesticidele contrafăcute și neconforme reprezintă o amenințare semnificativă și din ce în ce mai mare la adresa securității mediului în UE, deoarece aceste produse pot contamina grav terenurile agricole, culturile existente pe aceste terenuri, aerul și apa, pentru o perioadă lungă de timp. Există riscuri suplimentare în ceea ce privește depozitarea și eliminarea necorespunzătoare a produselor chimice (9), cum ar fi pesticidele și produsele farmaceutice ilicite. Infracțiunile legate de proprietatea intelectuală prezintă un risc ridicat pentru mediul natural, pentru sănătatea și siguranța oamenilor și pentru economia legală.

REFERINȚE

(1) EUIPO OCDE, 2021, „Global Trade in Fakes – A worrying threat, 2021” (Comerțul mondial cu produse contrafăcute: o amenințare îngrijorătoare, 2021), disponibil la <https://www.oecd.org/publications/global-trade-in-fakes-74c81154-en.htm>.

(2) EUIPO OCDE, 2021, „Global Trade in Fakes – A worrying threat, 2021” (Comerțul mondial cu produse contrafăcute: o amenințare îngrijorătoare, 2021), disponibil la <https://www.oecd.org/publications/global-trade-in-fakes-74c81154-en.htm>.

(3) EUIPO OCDE, 2021, „Global Trade in Fakes – A worrying threat, 2021” (Comerțul mondial cu produse contrafăcute: o amenințare îngrijorătoare, 2021), disponibil la <https://www.oecd.org/publications/global-trade-in-fakes-74c81154-en.htm>.

(4) EUIPO, 2020, „2020 Status Report on IP Infringement: why IP rights are important, IPR infringement and the fight against counterfeiting and piracy” (Raport de sinteză pe 2020 privind încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală: importanța DPI, încălcarea DPI și lupta împotriva contrafacerii și a pirateriei), disponibil la <https://euiipo.europa.eu/ohimportal/web/observatory/status-reports-on-ip-infringement>.

(5) Europol, 2021, „European Serious and Organised Crime Threat Assessment (EU SOCTA), 2021” (Evaluarea amenințării pe care o reprezintă formele grave de criminalitate și criminalitatea organizată în Uniunea Europeană, 2021), disponibil la <https://www.europol.europa.eu/socta-report>.

(6) Comisia Europeană, 2020, „Report on the EU customs enforcement of intellectual property rights- Results at the EU border, 2019” (Raport privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală de către autoritățile vamale europene – Rezultate la frontiera UE, 2019), disponibil la https://ec.europa.eu/taxation_customs/intellectual-property-rights-facts-and-figures_en.

(7) Europol, 2021, „European Serious and Organised Crime Threat Assessment (EU SOCTA), 2021” (Evaluarea amenințării pe care o reprezintă formele grave de criminalitate și criminalitatea organizată în Uniunea Europeană, 2021), disponibil la <https://www.europol.europa.eu/socta-report>.

(8) INTERPOL – Europol, 2021, „OPSON IX Analysis Report” (Raport de analiză OPSON IX), disponibil la <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/operation-opson-ix-%E2%80%93-analysis-report>.

(9) OCDE și EUIPO, 2020, „Trade in counterfeit pharmaceutical products” (Comerțul cu produse farmaceutice contrafăcute), disponibil la <http://www.oecd.org/gov/trade-in-counterfeit-pharmaceutical-products-a7c7e054-en.htm>.

EUIPO
OFICIUL UNIUNII EUROPENE
PENTRU PROPRIETATE INTELECTUALĂ

EVALUAREA AMENINȚĂRII REPREZENTATE DE INFRAȚIUNILE LEGATE DE PROPRIETATEA INTELECTUALĂ 2022